2025-09-12 / Göran Andersson

Inventering av trollsländor i 10 mindre våtmarker Nynäs 2025

Under säsongen 2023 inventerades trollsländor vid tio etablerade våtmarker inom Nynäs NR som samtliga var tämligen nyanlagda. Under 2025 har nu återbesök gjorts på dessa platser för jämförande studier.

Innehåll

Bakgrund 3

Metodik 3

Genomförande 4

Presentation av ingående våtmarker 5

10 – Bråfallsvretens våtmark 5

25 – Vargkärret 5

27 – Kvarnkärret 6

40 – Beckkärret 6

47 – Vretadalen 7

69 – Ekkärret 8

90 – Vretstugan 9

95 – Koverviken 10

102 – Brevik norra 11

119 – Skälsnäs 11

Övrig rapportering 12

Resultat 13

Glansflicksländor 13

Kraftig smaragdflickslända 13

Pudrad smaragdflickslända 13

Mindre smaragdflickslända 14

Vinterflickslända 14

Jungfrusländor 15

Blå jungfruslända 15

Dammflicksländor 15

Spjutflickslända 15

Månflickslända 15

Ljus lyrflickslända 16

Mörk lyrflickslända 16

Sjöflickslända 16

Större rödögonflickslända* 17
Mindre rödögonflickslända 17
Större kustflickslända 17
Röd flickslända 18
Mosaiksländor 18
Blågrön mosaikslända 18
Brun mosaikslända 19
Höstmosaikslända 19
Blå kejsartrollslända 20
Mindre kejsartrollslända 20
Tidig mosaikslända 21
Skimmertrollsländor 21
Guldtrollslända 21
Metalltrollslända 21
Segeltrollsländor 22
Pudrad kärrtrollslända* 22
Citronfläckad kärrtrollslända 22
Nordisk kärrtrollslända 23
Bred trollslända 23
Fyrfläckad trollslända 24
Större sjötrollslända 24
Mindre sjötrollslända* 25
Svart ängstrollslända 25
Gulfläckad ängstrollslända 26
Blodröd ängstrollslända 26
Större ängstrollslända 27
Tegelröd ängstrollslända 27
Sammanfattning 28
Slutsats 28
Referenser 28
Bilagor 29
A - Karta över våtmarker ingående i inventeringen 29
B – Förteckning över noterade arter av trollsländor per lokal 30

Bakgrund

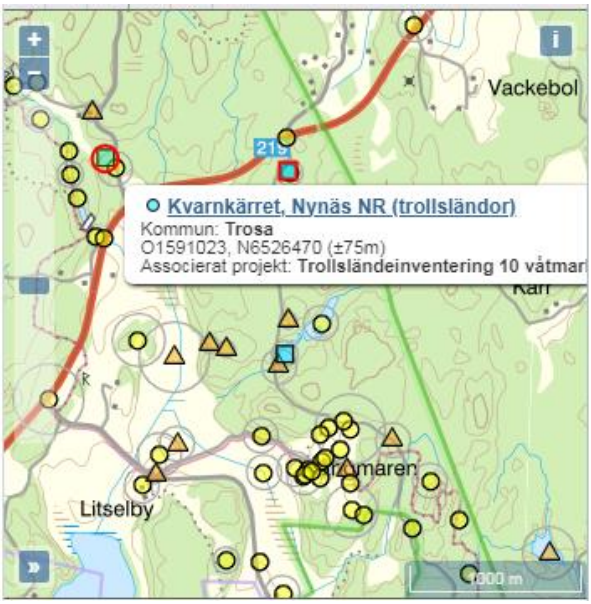
Efter anläggandet av mindre våtmarker på Nynäs marker inom Trosa och Nyköpings kommuner uttrycktes ett önskemål om genomförande av en inventering av trollsländor under 2023 för att få en uppfattning om etablerandet av denna vattenbundna organismgrupp. Under 2025 har sedan en uppföljning skett för att bedöma om det föreligger några betydande skillnader i uppträdande.

Metodik

Skötselansvarig valde ut tio lämpliga våtmarker för inventeringen. Dessa ligger väl spridda inom Nynäs och är genomgående lättillgängliga. Förteckning av dessa tio våtmarker finner man i nedan bilaga A.

Beslut togs om att göra ett besök per lokal under dels försommar (juni) och dels sensommar (augusti). Detta för att täcka olika arters flygtider på bästa vis samtidigt som tidsåtgången (kostnaden) hölls nere. För att kunna inventera trollsländor effektivt krävs sol och värme varför endast sådana dagar valdes och primärt tiden 10-15. Besöken per lokal varade 1-2 timmar och håv, kamera samt kikare användes för att säkerställande av art. Ingen insamling skedde utan infångade trollsländor släpptes oskadda omedelbart efter artbestämning. I möjligaste mån undveks att fånga unga trollsländor (s.k. tenerala) då de har känsliga vingar som ännu inte stelnat helt. Under 2025 har sedan samma strategi använts och upplägget kopierats så långt möjligt.

Samtliga fynd från båda åren rapporterades löpande i Artportalen (AP) och då under ett särskilt projekt kallat ”Trollsländeinventering 10 våtmarker inom Nynäs NR 2023”. Detta för att senare enkelt kunna söka rätt på denna information för eventuella analyser och jämförelser med framtida studier.

Ovan ser man hur det kan se ut i Artportalen med Kvarnkärret som exempel. Blåa fyrkanter indikerar platser som ingår i inventeringen och som i Artportalen ligger under projektet ”Trollsländeinventering 10 våtmarker inom Nynäs NR 2023”.

Genomförande

Tärnans fågelförening har på uppdrag av beställaren, i detta fall Region Sörmland/Stephan Gäfvert, åtagit sig att genomföra denna uppföljning av den tidigare genomförda inventeringen av trollsländor vid de utvalda våtmarkerna. Det har skett genom ett besök per plats under dels försommar och dels sensommar så som beskrivs ovan under ”Metodik”. Kartan enligt Bilaga A nedan har använts för att orientera sig.

Nedan följer en dels en presentation av var och en av våtmarkerna med lite jämförelser mellan åren, och dels en presentation av de noterade arterna. Ett försök har gjorts att för respektive art dra eventuella slutsatser i den jämförande studien, men här måste man ha klart för sig att studien är liten och okända påverkansfaktorer kan vara många. Gör man så pass få och korta besök över en säsong har helt enkelt slumpen stor inverkan.

Utkomsten av inventeringen redovisas nedan under ”Resultat”. Inrapporteringen i Artportalen har skett löpande. En beskrivande text om besöken vid de nyanlagda våtmarkerna har utlovats för överlämning till naturreservatsförvaltare. Detta dokument med rubriken ” Inventering av trollsländor i 10 mindre våtmarker Nynäs 2025” är denna beskrivande text.

Bilderna i rapporten är tagna av rapportförfattaren och det stora flertalet i artpresentationen är från säsongen 2023.

Presentation av ingående våtmarker

Nedan beskrivs vilka våtmarker som ingick i inventeringen. För att se var dessa ligger geografiskt se bilaga A.

10 – Bråfallsvretens våtmark

Inventerad 2023-06-13, 2023-06-28, 2023-08-22, 2025-06-13 och 2025-08-02
21 arter trollslända noterade.

En förhållandevis stor våtmark i skoglig miljö, men med öppna partier främst i nordväst. De grunda lermaderna i nordväst blottläggs till och från beroende på nederbörd vilket innebär rätt stor säsongsmässig variation. Förhållanden tämligen lika 2023 och 2025.

25 – Vargkärret

Inventerad 2023-06-13, 2023-08-22, 2025-06-12 och 2025-07-25
Elva arter trollslända noterade.

Liten våtmark i urglesad skogsmark. Träd kvar centralt i kärret och en del stammar och grenar liggande i vattnet. Vallen i söder intill grusväg särskilt populär bland trollsländorna. Vid återbesök 2025 har åtskilliga träd stående i vattnet dött och flera fallit. Vallen numera mer lummigt bevuxen med bl.a. veketåg i kanten närmast vattnet.

27 – Kvarnkärret

Inventerad 2023-06-13, 2023-08-11, 2025-06-12 & 2025-08-09
Tolv arter trollslända noterade.

Liten våtmark i blandskog med en hel del löv. Mycket skog kvarstående både runt och i kärret och en tydlig vattenspegel 2023 (vänstra bilden). Ökad vegetation 2025 innebär att den öppna vattenspegeln minskat något. Särskilt tydligt är det i den östra delen som utvecklar sig till ett starrkärr samt utmed vallen i väster där veketåget växer till sig (högra bilden).

40 – Beckkärret

Inventerad 2023-06-16, 2023-08-05, 2025-06-05 och 2025-08-09
Femton arter trollslända noterade.

Våtmark i skoglig miljö, men där den mesta skogen runt om är fälld. En del träd glest kvarstående intill kärret. Lokalen är sig tämligen lik från 2023 (övre bilden), men veketåget har etablerat sig och vuxit till sig runt hela kärret till 2025 och bildar numera täta bestånd (undre bilden). I denna miljö noterades en av de större överraskningarna under uppföljningen 2025 då den mindre smaragdflicksländan etablerat sig och räknades i inte mindre än 24 exemplar.

47 – Vretadalen

Inventerad 2023-06-16, 2023-08-05, 2023-08-16, 2025-06-05, 2025-06-13, 2025-06-15 och 2025-08-02

20 arter trollslända noterade.

En förhållandevis stor våtmark i skoglig miljö med vissa öppna partier ner mot vägen i sydväst. En del kvarstående träd i kärret och en del stammar och grenar liggande i vattnet. En vall skiljer nedre och övre delen åt och i kanten av den övre dammen fanns under 2023 en del flytvegetation som var populär bland flicksländor. Det var här som en av få platser för mindre rödögonflickslända i Sörmland fanns. Denna flytvegetation var av okänd anledning försvunnen 2025, och med den också den rödögda flicksländan (som noterades i en närliggande nyanlagd våtmark i en annan inventering). I västra kanten av nedre dammen har variationen i vattenstånd frilagt lite lermader mellan starrtuvorna båda åren vilket tycks uppskattas av den gulfläckade ängstrollsländan som också

noterades här båda åren. Lokalen är stor och kan kräva mer än ett besök per tidsperiod. Under 2025 fick också något besök avbrytas pga olämpligt väder. Därav det stora antalet besök på platsen.

69 – Ekkärret

Inventerad 2023-06-15, 2023-08-16, 2025-06-13 och 2025-07-25
20 arter trollslända noterade.

I den öppna ängsliknande delen var det relativt få trollsländor under juni 2023(vänstra bilden). Något fler i augusti, och då bl.a. mindre kejsartrollslända. Under 2025 hade det bildats tuvor av starr och veketåg och under sensommaren bar lera däremellan där gulfläckad ängstrollslända noterades (högra bilden).

I den ”skogliga” delen av våtmarken uppträdde bl.a. kärrtrollsländorna citronfläckad och nordisk (bilden från 2023). Kärrtrollsländorna uppskattade de döda granar som låg i vattnet som utgjorde utmärkta utkiksposter. Även här hade veketåget brett ut sig och vuxit till sig till 2025.

Denna våtmark är uppdelad i tre delar. Närmast vägen i sydväst en dammliknande del med ett mindre dike med rinnande vatten. Innanför denna en skoglig del med blandskog runt om och döda träd både stående i kanten och liggande i vattnet. Slutligen finns en grunt översvämmad hagmark. Variationen i habitat bidrar säkerligen till den långa artlistan.

90 – Vretstugan

Inventerad 2023-06-15, 2023-08-14, 2025-06-13 och 2025-07-25
16 arter trollslända noterade.

En liten våtmark med skog i bakkant och öppnare terräng i främre delen vid dammvallen. Döda träd stående och liggande i vattnet under 2023 (övre bilden) av vilka flera hade fallit till 2025. Utmed vallen har veketåg och bredkaveldun vuxit till sig till 2025 och utgör nu en skyddande och svårgenomtränglig mur (nedre bilden).

95 – Koverviken

Inventerad 2023-06-15, 2023-08-14, 2025-06-13 och 2025-07-25
20 arter trollslända noterade.

Denna våtmark skiljer sig något från övriga då den ligger alldeles intill Östersjön. En liten bäck förbinder våtmarken med havet. Ena sidan av våtmarken gränsar mot ganska tät skog och den andra mot öppna ängsmarker. En del döda träd och levande buskar finns i våtmarken liksom en liten ö. Under 2023 var kanterna mot de öppna hagmarkerna tämligen vegetationslösa (övre bilden) medan det till 2025 har växt igen med veketåg och i viss mån bredkaveldun (under bilden). Även den lilla ön har numera kraftigare vegetation. Det hela exemplifierar tämligen väl vad som händer vid flertalet nyanlagda våtmarker och är en naturlig och väntad utveckling.

102 – Brevik norra

Inventerad 2023-06-15, 2023-08-14, 2025-06-13 och 2025-07-25
17 arter trollslända noterade.

En rektangulär våtmark som på ena sidan gränsar till lövdominerad skog och på övriga tre sidor har betesmark som håller kor. Därför är kanten på dessa tre sidor betad och trampad vilket gynnar vissa trollsländor, exempelvis bred trollslända. I våtmarken finns ett par anlagda mindre öar. Till 2025 har den del som ligger i den betade hagen hållits öppen till stor del tack vare betesdjuren. Tuvor av starr och veketåg finns, men är tämligen glesa och lågvuxna med tramp däremellan. Vattenytan hyser numera mer flytvegetation som nate och vattenpilört. Bilden till vänster ovan är från 2023 och tagen norrifrån medan den till höger är från 2025 och tagen söderifrån. I förgrunden rödalger.

119 – Skälsnäs

Inventerad 2023-06-16, 2023-08-17, 2025-06-13 och 2025-08-10
15 arter trollslända noterade.

Liten våtmark i urglesad skogsmark. Träd kvar centralt i kärret och en del stammar och grenar liggande i vattnet. Relativt glest med vegetation runt våtmarken 2023 (övre bilderna). Till 2025 har framförallt veketåg vuxit till kraftigt och i den norra delen är arten dominerande med små gläntor bland tuvorna. En del träd har fallit över och intill våtmarken (nedre bilderna).

Övrig rapportering

Utöver den riktade inventeringen har det inkommit rapporter om trollsländor inom Nynäs till Artportalen under 2023 som kan vara intressanta. Inte minst då några av dessa handlar om arter listade i EU:s art- och habitatdirektiv Natura2000. Framförallt handlar det om arter som inom Nynäs tycks föredra näringsfattiga miljöer. Det kan även handla om arter som kräver utvecklad flytbladsvegetation så i dessa fall kan man kanske förvänta sig en etablering även i vissa anlagda våtmarker framöver vartefter sådan vegetation utvecklas.

De arter som rapporterats inom Nynäs (men utom den riktade inventeringen) under 2023 är: Större rödögonflickslända (erythromma najas), pudrad kärrtrollslända (leucorrhinia albifrons) samt mindre sjötrollslända (orthetrum coerulescens).Dessa tre arter har noterats vid någon av de två näringsfattiga sjöarna Björken och/eller Gisesjön.

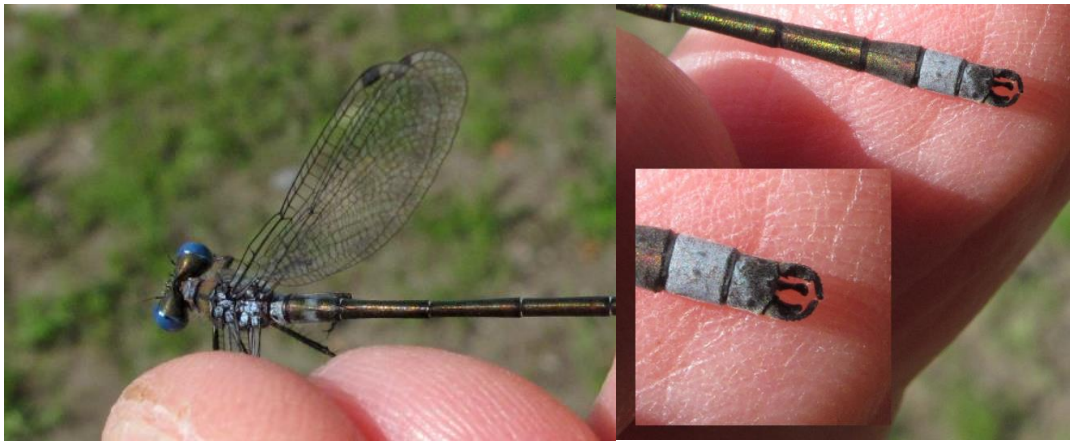
Det enda tillägget till inventeringen från 2025 gäller sandflodtrollslända som noterats utmed bäcken mellan Karlfors kvarn och sjön Björken.

Resultat

För detaljer kring antal och aktivitet vänligen se Artportalen. Arter som noterats inom Nynäs under 2023 eller 2025, men inte under själva inventeringen har markerats med stjärna (*). Samtliga bilder nedan är tagna av ansvarig rapportförfattare under denna inventering. Fler kan finnas i Artportalen.

Glansflicksländor

Kraftig smaragdflickslända

En svårinventerad art då den enkelt kan missas bland alla pudrade smaragdflicksländor som uppehåller sig allmänt på samtliga lokaler. Många smaragdflicksländor har håvats eller fotats och endast ett examplar av kraftig dito noterades under 2023. Under 2025 noterades den däremot på tre lokaler, men fortfarande endast enstaka exemplar. Det tycks som att smaragdflicksländor generellt gynnas av tillväxt av skyddande vegetation såsom veketåg. En art som vuxit till sig och brett ut sig på åtskilliga lokaler från 2023 till 2025.

Pudrad smaragdflickslända

Allmän och välspridd. Noterad vid samtliga tio våtmarker båda åren.

Mindre smaragdflickslända

Svårfunnen art då den dels flyger sent och dels gärna håller sig dold i vegetationen. Den är dessutom sparsam i Sörmland. Under inventeringen noterad med ett exemplar på en lokal (Bråfallsvreten) under 2023 medan den noterades på tre lokaler under 2025. Mest anmärkningsvärt var att hela 24 individer räknades vid Beckkärret. Samma kommentar som under kraftig smaragdflickslända kan vara relevant här om att smaragdflicksländor generellt tycks gynnas av tillväxt av skyddande vegetation såsom veketåg. Just Beckkärret är numera omgivet av just veketåg.

Vinterflickslända

En välspridd men uppenbarligen sparsam art som kan noteras från tidig vår till sen höst då den övervintrar som vuxen individ. Bilden ovan från mitten av juni visar en gammal mörknad individ. Ingen notering alls under 2023, men sju individer från fyra våtmarker under 2025. Troligen gynnas arten av etablerad vegetation kring de nyanlagda våtmarkerna.

Jungfrusländor

Blå jungfruslända

Jungfrusländorna håller normalt till vid rinnande vatten så ingen av de inventerade våtmarkerna är särskilt lämplig för arten. De två fynd som gjordes under 2023 rör säkerligen individer under rörselse till eller från lämpligare habitat. Arten är exempelvis allmän utmed bäcken som rinner mellan Karlfors kvarn och sjön Björken. Sågs inte under inventeringen 2025.

Dammflicksländor

Små trollsländor som oftast är tecknade i svart och ljusblått. Bland dessa finns flera mer sparsamma arter som inte noterades under inventeringen, men som skulle kunna finnas inom Nynäs NR. Framtiden får utvisa om även dessa finns inom Nynäs, men i andra miljöer än de som täcks av inventeringen. Flera av arterna är mycket snarlika varför noggranna studier med kikare, kamera och/eller håv kan behövas. Det finns stor risk för att enstaka exemplar av mer udda arter ”försvinner” i mängden av vanliga flicksländor.

Spjutflickslända

Tämligen allmän art som noterats vid åtta av tio våtmarker under både 2023 och 2025, och i mycket snarlika antal. Dock aldrig i särskilt höga antal.

Månflickslända

Ingen notering alls 2023 medan ett 40-tal flög vid Vretadalen under 2025 visar hur det kan variera från år till år.

Ljus lyrflickslända

Pågående äggläggning. Högra bilden illustrerar hur det kan se ut vid större ansamlingar av äggläggande par.

Den vanligaste flicksländan under inventeringen och i antal även den allmännaste totalt sett. Inte minst berodde detta under 2023 på massuppträdande vid Vretadalen i juni där bl.a. 250 äggläggande par noterades. Noterad i relativt höga antal vid samtliga våtmarker båda åren även om det skiljer en hel del från år till år för enskilda våtmarker. Att arten är nyckfull och väderkänslig blir tydligt under några dagar i juni 2025. Vretadalen besöks 5/6 för att räkna månflicksländor som uppträder denna period och då hittas endast ett exemplar av ljus lyrflickslända, men då besöks förvisso inte hela lokalen. Lite senare den 13/6 görs rekordnoteringar vid både Skälsnäs (100), Koverviken (200) och Ekkärret (300). Två dagar senare 15/6 återbesöks Vretadalen och trots frisk vind noteras 330 individer den dagen.

Mörk lyrflickslända

Till skillnad från sin ljusa kusin lyste den mörka nästen helt med sin frånvaro under 2023. Den är annars inte helt ovanlig i Sörmland och med en viss övervikt på kustnära lokaler. Endast ett exemplar på en lokal under inventeringen 2023 trots många håvade flicksländor. Under 2025 noteras något enstaka exemplar på sju av våtmarkerna och då med 10 exemplar vid Koverviken.

Sjöflickslända

Något udda uppträdande då den endast noterats på två lokaler under 2023 då det räknades 20 exemplar vid Vretadalen och en udda individ vid Breviken norra. Även noterad i relativt goda antal utom inventeringen vid den näringsfattiga Gisesjöns södra strand. Tycks alltså vara tämligen lokal i sitt uppträdande och inte så allmänt spridd. Under 2025 endast ett exemplar noterat vid Vretadalen.

Större rödögonflickslända*

Noterad inom Nynäs 2023, men ej sedd under inventeringen utan endast vid de näringsfattiga sjöarna Björken och Gisesjön. Borde kunna uppträda vid något eller några viltvatten om bara förutsättningarna med väl utvecklad flytvegetation finns uppfyllda. Ingen notering från Nynäs NR under 2025.

Mindre rödögonflickslända

En raritet i Sörmland som noterades vid Vretadalen redan 2022 och som fanns vid den lokalen även nu under inventeringen 2023. Uppehöll sig intill vallen mellan den nedre och övre delen av våtmarken, och då på/vid flytvegetationen i den övre delens sydvästra kant. Under 2025 var flytvegetationen borta och med den rödögonflicksländan. Den har dock noterats i en parallell inventering under 2025 på en närliggande nyanlagd lokal.

Större kustflickslända

Fåtalig och endast noterad i tre av de sydligaste våtmarkerna, dvs de som ligger närmast Östersjön, under 2023. Under 2025 endast två exemplar och återigen noterad vid den havsnära lokalen Koverviken. Arten har en sydostlig tyngdpunkt i fynden i Sörmland med en dragning mot kustlinjen.

Röd flickslända

Sparsam och noterad med enstaka exemplar vid fyra våtmarker under 2023 och från fem våtmarker under 2025.

Mosaiksländor

Kraftfulla trollsländor som ofta ses patrullera sitt revir och mer sällan ses sitta still. En del arter särskiljs enkelt i fält medan andra kräver noggrannare studier via foto eller fångst. De kan dock vara svårfångade där de flyger snabbt en bit ut över vattnet. Man kan få chans till detaljstudier vid äggläggning.

Blågrön mosaikslända

Någorlunda välspridd och noterad vid fem av de inventerade våtmarkerna under 2023 och vid åtta våtmarker under 2025. Uppträder med enstaka exemplar och håller tydliga revir. Tycks uppskatta den typ av våtmarker som iordningställs inom Nynäs.

Brun mosaikslända

Den allmännaste av mosaiktrollsländorna och enkel att artbestämma i fält genom sin storlek och bruna teckning på kroppen med rosttonade vingar. Noterad vid sju våtmarker under 2023 och vid fem under 2025, och inte sällan vid äggläggning.

Höstmosaikslända

Noterad med ett exemplar vardera vid två våtmarker under 2023. Märkligt nog inte noterad alls under 2025 när arten annars hade en bra flygning generellt, men den sena och varma perioden i slutet av augusti och början av september med god flygning hamnade efter inventeringsperioden. Annars tämligen välspridd i landskapet om än sällan i högre antal.

Blå kejsartrollslända

En art stadd i expansion norrut. Det första fyndet för Sverige gjordes 2002 på Gotland och de första fynden i Sörmland gjordes under 2016. Därefter har arten stadigt ökat och under denna inventering har arten noterats vid åtta våtmarker med minst 13 individer under 2023 och vid sex våtmarker med 10 individer 2025 så man kan nog anse den väletablerad numera.

Mindre kejsartrollslända

Inventeringens stora överraskning. Precis som sin kusin blå kejsartrollslända är den mindre stadd i expansion, men ligger steget efter. Första svenska fynden gjordes 2010 i Småland och på Öland. Det första fyndet i landskapet Sörmland gjordes 2019 och i Sörmlands län så sent som juni 2023. Det sistnämnda på Sävö som bara ligger ett stenkast från de tre våtmarker där arten noterades under denna inventering (Ekkärret, Koverviken och Brevik norra) under 2023. Under 2025 noterades inte arten alls.

Tidig mosaikslända

Ytterligare en art där slumpen kan innebära att den inte noterades alls under 2023 medan tre individer från tre våtmarker räknades in under 2025. Tyvärr ingen bild på arten från inventeringen.

Skimmertrollsländor

En grupp inom skimmertrollsländorna är de grönmetalliskt glänsande trollsländor som kan vara svåra att skilja åt och som kräver detaljstudier, ofta av ansiktsteckning och ribbornas utformning i vingen. Det innebär att fångst eller bra fotografier i regel krävs för säker artbestämning. Precis som mosaiksländor så patrullerar skimmersländor ihärdigt och kan därför vara svåra att fånga på bild eller med håv. Risken finns alltså att de blir underrepresenterade i en tidspressad inventering.

Guldtrollslända

En individ håvades vid Bråfallsvreten under 2023 och två exemplar noterades vid Koverviken under 2025. Därutöver sågs ett antal obestämda grönglänsande trollsländor under båda åren som antingen var denna art eller den snarlika metalltrollsländan. Guldtrollslända är annars välspridd i Sörmland och lär finnas väl etablerad även inom Nynäs. Något som indikeras av tidigare rapportering från andra inventeringar i området (SLU, Sveriges vattenekologer).

Metalltrollslända

En individ vardera vid tre våtmarker under 2023 och ingen säkert bestämd under 2025. Annars kan man upprepa kommentaren för guldtrollslända.

Segeltrollsländor

En grupp trollsländor som innehåller såväl tidigflygande som senflygande arter. Generellt för dessa kan sägas att de håller revir och gillar att spana från strategiska poster. Det gör dem lättare att inventera än exempelvis mosaik- eller skimmersländor.

Pudrad kärrtrollslända*

Noterad inom Nynäs 2023, men ej sedd under inventeringen utan endast vid den näringsfattiga sjön Gisesjön. Det är oklart om denna art gynnas av den typ av våtmarker som nu anläggs på Nynäs då den föredrar näringsfattigt klart rent vatten med välutvecklad flytbladsvegetation. Ej noterad inom Nynäs NR under 2025.

Citronfläckad kärrtrollslända

Ett glädjeämne under inventeringen då denna art finns med i EU:s art- och habitatdirektiv Natura2000, och noterades vid inte mindre än fem våtmarker under 2023 och vid sex våtmarker under 2025. Något fler individer under 2025 jämfört med 2023. Arten har minskat kraftigt i Västeuropa under slutet av 1900-talet vilket är förklaringen till att den ingår i habitatdirektivet. En viss stabilisering har noterats på kontinenten och i Sverige noteras en svag ökning.

Nordisk kärrtrollslända

Kusin till den citronfläckade och noterades under 2023 på fyra av de fem lokaler som hyste den citronfläckade. Under 2025 noterad från tre lokaler, men i något högre antal. Beckkärret sticker ut som den bästa lokalen där 11 individer räknades 2025.

Bred trollslända

Hane till vänster och hona till höger.

En opportunist som vill ha blottlagd jord och försvinner om våtmarken växer igen med för mycket vegetation. Nyanlagda våtmarker med bara jordvallar passar alltså utmärkt och arten noterades också vid sju av lokalerna inom inventeringen under 2023. Under 2025 sågs den vid nio våtmarker, men i lägre antal. Allra populärast var Brevik norra under 2023 där ca 30 individer räknades i mitten av juni medan endast fem exemplar sågs 2025 trots att förhållandena ser ut att vara tämligen likvärdiga. Just den lokalen bör passa arten väl då stor del av strandzonen betas av kor som alltså kan förväntas bibehålla en viss mängd bar jord genom sitt tramp.

Fyrfläckad trollslända

Under juni månad den allmännaste trollsländan jämte ljus lyrflickslända. Noterad vid samtliga tio våtmarker och då i antal om 30-150 inivider under 2023. Även under 2025 var arten allmän och noterades vid samtliga tio våtmarker, men i lägre antal. I detta fallet bör minskningen vara signifikant och inte ett utfall av slumpen då det 2023 räknades 690 exemplar medan det 2025 endast noterades 235. Framtiden får utvisa om detta var säsongsmässiga variationer eller ett resultat av förändrade förutsättningar på lokaler med förändrad vegetation.

Större sjötrollslända

Enstaka individer noterade vid fem våtmarker under 2023 medan det under 2025 endast noterades tre individer från en lokal. Ses inte sällan bit från vattnet.

Mindre sjötrollslända*

Noterad inom Nynäs 2023, men ej sedd under inventeringen utan endast vid den näringsfattiga sjön Gisesjön. Föredrar annars rena rinnande vattendrag i skogsmiljö så det är tveksamt om arten etablerar sig vid de våtmarker som anläggs inom Nynäs. Ej noterad inom Nynäs NR under 2025.

Svart ängstrollslända

En tämligen allmän art som noterats vid sex våtmarker under 2023 och sju våtmarker 2025.

Gulfläckad ängstrollslända

Denna art har lite speciella krav på miljön och föredrar breda översämningszoner kring näringsrika slättsjöar. Den gynnas av grunda och hävdade översämningsmarker och finns i miljöer som inte sällan är tillfälliga till sin natur. I Europa är det en art som gått tillbaks kraftigt på senare år och bedöms där som starkt hotad (EN). Det innebär i sin tur att Sverige i allt mindre grad får påfyllning söderifrån av denna opportunist. Enda individen som noterades under inventeringen 2023 höll till i sydvästra delen av Vretadalen där det fanns blottlagd jord mellan starrtuvor. Under 2025 noterades den glädjande nog vid tre våtmarker med tio individer. Det finns rapporter från Sydsverige om att det var ett bra år för arten.

Blodröd ängstrollslända

Allmän och välspridd. Noterad vid samtliga tio våtmarker både åren i liknande antal. Inte sällan både vid vattnet och en bit därifrån, exempelvis utmed grusvägar.

Större ängstrollslända

Svår att skilja från tegelröd ängstrollslända varför det finns en uppenbar risk för underskattning. Man behöver som regel bra bilder av huvudet/ansiktet eller håva in djuret för säker artbestämning. Åtskilliga tegelröda skärskådades, men endast fyra individer från tre våtmarker av den större arten noterades under 2023 och en individ från en våtmark under 2025.

Tegelröd ängstrollslända

Allmän och välspridd. Noterad vid samtliga tio våtmarker under 2023 och vid nio våtmarker 2025. Inte sällan både vid vattnet och en bit därifrån, exempelvis utmed grusvägar.

Sammanfattning

En riktad inventering efter trollsländor har under sommaren 2023 genomförts vid tio utvalda relativt nyanlagda våtmarker på Nynäs marker i Sörmland. Under denna inventering noterades 28 arter. Dessutom noterades ytterligare tre arter trollslända inom Nynäs under 2023, men utom inventeringen. Summerar man högsta antalet rapporterade individer per art och lokal från säsongen landar det på drygt 2400 individer. Under 2025 återupprepades inventeringen där metod och tidpunkt i möjligaste mån kopierades. Denna gång noterades 26 arter och drygt 2200 individer. Totalt har nu 32 arter trollslända noterats under de två inventeringarna. Detaljerade uppgifter om samtliga besök finns i Artportalen under projektet ”Trollsländeinventering 10 våtmarker inom Nynäs NR 2023” som alltså återanvändes under inventeringen 2025.

Slutsats

Som nämns på flera platser i denna rapport har slumpen en tämligen stor inverkan vid en inventering av detta slag. Notera exempelvis kommentaren under ljus lyrflickslända som visar hur utfallet kan skilja stort beroende på dag och väder. Med det sagt kan vi ändå dra slutsatsen att situationen ser ut att vara tämligen stabil mellan de två inventeringsåren med några undantag.

Generellt kan sägas att det under 2023 påvisades hur trollsländor snabbt etablerar sig vid nyanlagda viltvatten. Under 2025 kan vi konstatera att trollsländorna fortsätter att trivas och gynnas av de nyfunna miljöerna.

Förändringar i vegetationen är förväntade med döende träd som står i vatten och en tilltagande frodig vegetation ofta bestående av starr, veketåg och ibland bredkaveldun. På några platser ser vi en tilltagande flytvegetation samtidigt som exemplet vid Vretadalen visar att den även kan försvinna utan tydlig förklaring. Den tilltagande vegetationen i kanten av våtmarkerna tycks gynna smaragdflicksländor och det är möjligen en av förändringarna mellan åren vi kan skönja.

Den andra tydliga förändringen mellan åren som inventeringen visar är en tämligen kraftig minskning i antalet fyrfläckade trollsländor från 2023 till 2025. Arten är känd för att snabbt kolonisera nya vatten och för att migrera, och kanske var den särskilt gynnad under 2023. Den var vanlig även 2025 om än i betydligt lägre antal. Återstår att se om utfallet 2025 kanske är det normala stabila.

Referenser

Norden trollsländor (andra upplagan); Billqvist, M; Andersson, D; Bergendorff, C. 2023
Inventering av trollsländor Nynäs NR 2024; Andersson, G. 2024
Inventering av trollsländor i 10 mindre våtmarker Nynäs 2023; Andersson, G. 2023
Uppföljning av före-inventering av trollsländor Nynäs NR 2025; Andersson, G. 2025

Rapportförfattare

Göran Andersson
Skogsstigen 3, 61991 Trosa
073-6262954
goranxandersson@gmail.com

Bilagor

A - Karta över våtmarker ingående i inventeringen

Nedan kartor har utgjort underlag för inventeringen.

10 Bråfallsvretens våtmark
25 Vargkärret
27 Kvarnkärret
40 Beckkärret
47 Vretadalen
69 Ekkärret
90 Vretstugan
95 Koverviken
102 Brevik norra
119 Skälsnäs

B – Förteckning över noterade arter av trollsländor per lokal

Arter listade i EU:s art- och habitatdirektiv Natura2000 i fet stil.

Inventering trollsländor Nynäs NR 2023 & 2025

Nedan listas de 32 arter av trollsländor som anträffats under någon av de inventeringar inom Nynäs NR som genomförts 2023-2025
Arter listade i EU:s art- och habitatdirektiv Natura2000 i fet stil. Inga av dessa trollsländor förekommer i rödlistan.

		2023												2025											
		Brätefallsvreten	Vargkärret	Kvarnkärret	Beckkärret	Vretadalen	Ekkärret	Vretstugan	Koverviken	2 Brevik norra	9 Skälsnäs	N	#	Brätefallsvreten	Vargkärret	Kvarnkärret	Beckkärret	Vretadalen	Ekkärret	Vretstugan	Koverviken	2 Brevik norra	9 Skälsnäs	N	#	Dif	Dif
Kraftig smaragdflickslända	*Lestes dryas*			1								1	1	2				5					2	3	9	2	8
Pudrad smaragdflickslända	*Lestes sponsa*	20	10	15	20	50	40	30	30	20	20	10	255	30	15	10	20	50	50	30	40	15	50	10	310	0	55
Mindre smaragdflickslända	*Lestes virens*	1										1	1	2		4	24							3	30	2	29
Vinterflickslända	*Sympecma fusca*											0	0	2				1			2	2		4	7	4	7
Blå jungfruslända	*Calopteryx virgo*	2			1						1	3	4											0	0	-3	-4
Spjutflickslända	*Coenagrion hastulatum*	10		2	20	20	30	30	20		5	8	137	20	10	20	15	20		20	30	10		8	145	0	8
Månflickslända	*Coenagrion lunulatum*											0	0					40						1	40	1	40
Ljus lyrflickslända	*Coenagrion puella*	120	30	30	40	550	30	30	1	25	25	10	881	40	15	20	1	330	300	15	200	20	100	10	1041	0	160
Mörk lyrflickslända	*Coenagrion pulchellum*	1										1	1		1		2	1	1	1	10	1		7	17	6	16
Sjöflickslända	*Enallagma cyathigerum*					20				1		2	21					1						1	1	-1	-20
Mindre rödögonflickslända	*Erythromma viridulum*					30						1	30											0	0	-1	-30
Större kustflickslända	*Ischnura elegans*						1		2	1		3	4								2			1	2	-2	-2
Röd flickslända	*Pyrrhosoma nymphula*				1		2			1	1	4	5			1		4	3		1		2	5	11	1	6
Blågrön mosaikslända	*Aeshna cyanea*		1	1			2		7	1		5	12		1	1	1	1	2	2	3		1	8	12	3	0
Brun mosaikslända	*Aeshna grandis*	1	1			3	3	1	1		3	7	13				1	1		1	2		1	5	6	-2	-7
Starrmosaikslända	*Aeshna juncea*											0	0											0	0	0	0
Höstmosaikslända	*Aeshna mixta*						1	1				2	2											0	0	-2	-2
Blå kejsartrollslända	*Anax imperator*	1		1	1	3	2	1	3	1		8	13		1		1		2	1	3	2		6	10	-2	-3
Mindre kejsartrollslända	*Anax parthenope*						1		1	1		3	3											0	0	-3	-3
Tidig mosaikslända	*Brachytron pratense*											0	0		1		1				1			3	3	3	3
Guldtrollslända	*Cordulia aenea*	1										1	1								2			1	2	0	1
Metalltrollslända	*Somatochlora metallica*					1		1	1			3	3											0	0	-3	-3
Citronfläckad kärrtrollslända	*Leucorrhinia pectoralis*	1			1	3	3				4	5	12		2			3	2	3	1		9	6	20	1	8
Nordisk kärrtrollslända	*Leucorrhinia rubicunda*	1			3	2	2					4	8				11	2		2				3	15	-1	7
Bred trollslända	*Libellula depressa*	4	2	3		6	10		7	30		7	62	3	1	1		16	7	2	1	5	1	9	37	2	-25
Fyrfläckad trollslända	*Libellula quadrimaculata*	80	30	40	80	150	80	70	50	30	80	10	690	10	25	5	30	40	40	30	20	5	30	10	235	0	-455
Större sjötrollslända	*Orthetrum cancellatum*	1					2	2	1	4		5	10									3		1	3	-4	-7
Svart ängstrollslända	*Sympetrum danae*	2	3	8	8		15	5				6	41	4		5	10	2	5	3			28	7	57	1	16
Gulfläckad ängstrollslända	*Sympetrum flaveolum*					2						1	2	2				6	2					3	10	2	8
Blodröd ängstrollslända	*Sympetrum sanguineum*	5	3	15	10	20	15	1	5	1	5	10	80	10	8	15	15	30	5	2	4	4	19	10	112	0	32
Större ängstrollslända	*Sympetrum striolatum*	1				2				1		3	4										1	1	1	-2	-3
Tegelröd ängstrollslända	*Sympetrum vulgatum*	15	5	5	10	20	30	15	20	10	10	10	140	2		10	5	2	15	15	20	4	11	9	84	-1	-56
		18	9	11	12	16	18	12	14	14	10	28	2436	12	11	11	14	19	13	14	17	11	13	26	2220		

För varje art i ovan lista anges högsta antalfrån något av besöken per lokal för de två åren. Till höger om respektive listning för de två åren finns en summering över hur många av de tio lokalerna som hyst arten samt en summering över totalt antal individer. I det mörkgröna partiet längst till höger jämförs de två åren. Ett positivt tal anger alltså att antalet fynd och/eller antalet individer var högre 2025 jämfört med 2023. Som ett exempel sågs det alltså 20 färre exemplar av sjöflickslända 2025 jämfört med 2023 medan det sågs 55 fler exemplar av pudrad smaragdflickslända. Totalt sågs 2023 drygt 2400 individer om man räknar högsta noterade antalet per våtmark för säsongen medan det under 2025 sågs drygt 2200 individer. Hela minskningen, och mer därtill, förklaras av det lägre antalet individer av fyrfläckad trollslända under 2025.